

B2-páholy

Békéscsabán ülök, hetedik emeleti színházi kis lakomban, szeptember eleji pokoli éjszakai hőségben, egy szál gatyában, így elfoglaltságomhoz méltatlan öltözékben és pózban, monitoromon ugyanis órák óta a Napút norvég különszáma fut. Szemem fájni kezd, agyam lassan nem tudja befogadni azt a sokféleséget, amit a válogatás felkínál. Így aztán feladom eredeti tervemet, hogy a számhoz kapcsolódóan írjak valamit a páholyban, annál is inkább, mert az összeállítás elé illesztett bevezetőjében Kovács katáng Ferenc, az oslói egyetem média-mérnöke már „mindent elírt” előlem. Szórakozottan, vagy inkább célotmat vesztetten bámulom a falakon a különféle bemutatók színházi plakátjait. Közöttük egy festményt, melyen fiatal lány féloldalt fekve könyvet olvasó aktja, finom pasztellszínekbe rakva.

Hamsun gyermekei, kóstolgom a címet. Hamsun. És hirtelen hátrafelé láttam velem a megdöbbenés, bár előrenézek. Hátam mögött ugyanis, tehát az ágyam fölött a falon, magyarán fölöttem, mert az ágyam szélén ülve írok, hatalmas plakáton éppen hogy Knut Hamsun kalapos képe. Ott van az immár lassan két éve, így élünk itt tehát hármásban: félkönyéken olvasó meztelen lány a képen, a kalapos Nobel-díjas, meg én. Hol észreveszem őket, hol nem, hol észreveszem magamat közöttük, hol nem...

Hamsun. A plakátot egy előadás után kaptam, melyet róla tartottunk Merő Béla rendezővel a Békés Megyei Jókai Színházban. Napokon át két pofára faltam, rágtam az *Éhség* című művet, amit a Terror Házának könyvesboltjában tudtam megszerezni, hogy friss olvasatom és élményem legyen a beszélgetéshez. Lett...

Rendben van, hogy Nobel-díjat kapott. Azt is érteni véltem, Isaac Bashevis Singer miért nevezte őt a modern irodalom atyjának. Miért VII. Haakon norvég király Norvégia lelkének. De lelkipurdalással kutattam magamban, holott őt kellett volna megfaggatnom erről, miért keverte magát rossz politikába. Vajon működhet-e rosszul egy ekkora író iránytűje. Meg jókat mosolyogtam azon, milyen kínosan feszült volt a viszonya Ibsennel, s minden alkalmat megragadott, hogy a szegény, lekékharisnyázott nagy drámaírónak borsot törjön az orra alá. Azért, biztos, ami biztos, nem a drámaírásban akarta legyűrni elsősorban az ellenfelét... Jól döntött.

S mert szeretek oktanul tűnődni oktan dolgokon, az is sokat járt a fejemben, mi az alapvető különbség e két nagy ember, Ibsen és Hamsun között...

Háttal ülök a plakátnak, és nézem. Meggyötört öregember arca, öregségében is szép férfié, szép, mert sokat szenvedett a tekintete. Közben elnyom az álom. Álomban a falon meztelenül fekve könyvet olvasó lány átkerül az ágyamra, hanyatt, lábai az ég felé kalimpálnak, kezében egy Hamsun-kötet, és kacag, nagyon kacag valamin. Ami meglepő, mert Hamsun írásaitól mi sem állt távolabb, mint hogy röhögni lehessen rajtuk – ha valakit a szenvedés írójának lehet nevezni, őt aztán méltán. De, mert egy álomban minden lehetséges, kacag a lány a képről, meztelen talpával felrúg, és a falról leröpül a norvég, vagy tán az egész modern irodalom atyja, Norvégia lelke alászállingózik a padlóra. Én az erkély ajtajában állva nézem a jelenetet, ijedten kapok a kép után, mégsem illendő, hogy egy ekkora irodalmi és nemzeti tekintélyt csak úgy lerúgjon egy fiatal láb a falamról. Felemelem a plakátot, szemem összeakad Hamsunéval. Mosolyog! Eddig, a falról lefelé, soha nem mosolygott. Nem derűs ez a mosoly, nem is biztató, magányos és megbocsátó. És ekkor, álomban, megértem végre, mi a különbség a két világ-díjas vetélytárs között. De nem magyarázom, magamnak sem...

Hálásan mosolyognék a lányra, de már nincs az ágyamon, visszatért a falra, nem látni, mit olvas a képen, és már nem is kacag. Csönd van és hajnal. A laptop monitorja sötéten tátong az arcom mellett. Feltápáskodom, kivonszolom magam az erkélyre. Ablakom alá épp most érkeznek meg a nagy, lomha ezüsthajók.

Zalán Tibor

E számunk szerzői

Anna Bihari-Andersson (1951) – néprajzos, műfordító, Budapest

Forró Tamás (1985) – történész, műfordító, Csömör/Oslo

Galambos Gyöngyvér (1948) – fotográfus, Oslo

Jeszenszky Géza (1941) – történész, nagykövet, Budapest/Oslo

Kovács katáng Ferenc (1949) – író, költő, műfordító, Oslo

Kunszenti Ágnes (1953) – mérnök, műfordító, Oslo

Kunszenti-Kovács Dávid (1985) – matematikus, műfordító, Oslo/Budapest

Zalán Tibor (1954) – költő, író, drámaíró, Budapest

E számunk képzőművész vendégei

Sonja Nyegaard 1959-ben született norvég képzőművész, költő. 1987-ben fejezte be képzőművészeti tanulmányait festészet, rézmetszés szakon. Ezek után írásművészetet tanult Norvégiában és Dániában. Művészetpedagógusi képesítést is szerzett. 1998 óta vesz részt önálló és csoportos kiállításokon. 1994-es debütálása óta három verskötete jelent meg.

Löffler Ervin 1922-ben született Budapesten. Itt szerzett kőfaragó szakmát. 1947-ben menekült el Magyarországról, Norvégiában telepedett le. Ismert norvég szobrászok keze alatt dolgozott, csiszolta tudását. Míg a művészek körében dült a naturalizmus–modernizmus vita, taxisofórként dolgozott. 1970-től önállósította magát, állami ösztöndíjat kapott. Számtalan önálló kiállítás áll mögötte. Munkái Norvégia köztereit díszítik. 2011 júniusában leplezték le *Szétválasztott formák* című embermagasságú bronzszobrát az Oslói Egyetem campusán.

Elenor Martinsen 1963-ban született festőnő. Norvégián kívül Londonban, New Yorkban, Zürichben állították ki képeit. Oslótól 50 kilométerre nyitotta meg és működteti a Hole Artsentert, ahol fiatal képzőművészek is dolgozhatnak. A róla készült kisfilmlet két éve mutatták be Budapesten.

Agnes Katrine Hagen 1958-ban született. 1985-ben végzett festő szakon az Iparművészeti Főiskolán. Képzőművész-pedagógiai tanulmányokat is folytatott. Akvarellfestést, képzőművészeti alapismereteket oktat.

Ingrid Andenæs Tronstad 1968-ban született. Képzőművészeti tanulmányait Californiában, Stockholmban és Oslóban végezte. 2006 óta vesz részt önálló és csoportos kiállításokon Norvégiában, Dániában és az USA-ban.